

Provincie Zeeland

Accountantsverslag 2022

Rapportage aan Provinciale Staten



Ernst & Young Accountants LLP  
Prof. Dr. Dorgelolaan 12  
5613 AM Eindhoven, Netherlands  
Postbus 455  
5600 AL Eindhoven, Netherlands

Tel: +31 88 407 10 00  
Fax: +31 88 407 4800  
ey.com

# INHOUD

## Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

Provinciale Staten van de provincie Zeeland  
Postbus 6001  
4330 LA MIDDELBURG

Eindhoven, 18 april 2023

REQ6757683/ET/mm

## Accountantsverslag 2022

Geachte leden van Provinciale Staten,

In aansluiting op onze controle van de jaarrekening 2022 van de provincie Zeeland hebben wij het genoegen u hierbij de resultaten van onze controle te presenteren. Dit accountantsverslag bevat de onderwerpen waarvan wij het van belang vinden om met u te delen alsmede de onderwerpen waar wij vanuit wet- en regelgeving verplicht zijn om over te rapporteren.

Wij benadrukken het belang van een open en transparante dialoog met u als leden van de auditcommissie en Provinciale Staten. Dit is een essentieel aspect van het controleproces en de corporate governance structuur als geheel. Het concept van dit verslag is d.d. 6, 12 en 13 april jongstleden besproken met de afdeling financiën, de afdeling control, een afvaardiging van de directie en de Gedeputeerde Staten.

Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland. Wij spreken onze waardering uit voor de plezierige samenwerking met de medewerkers van de provincie Zeeland.

Hoogachtend,  
Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. M.H. de Hair RA  
Externe Accountant

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

**Managementsamenvatting**

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Managementsamenvatting

Wij hebben onze controle afgerond. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met hetgeen is uiteengezet in de opdrachtbrief d.d. 1 september 2022. De controle 2022 is volgens planning verlopen en in overeenstemming met de met elkaar overeengekomen tijdslijnen. Wij spreken onze waardering uit voor de plezierige samenwerking met de medewerkers van de provincie Zeeland.

Op de volgende pagina hebben wij een tabel opgenomen met daarin de belangrijkste onderwerpen van onze controle die wij met u willen delen.

## Uitkomsten controle

- ▶ Goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid: Wij zijn voornemens een controleverklaring met een goedkeurend oordeel ten aanzien van getrouwheid te verstrekken bij de jaarrekening 2022 van de provincie Zeeland.
- ▶ Goedkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid: Wij zijn voornemens een controleverklaring met een goedkeurend oordeel ten aanzien van de rechtmatigheid te verstrekken bij de jaarrekening 2022 van de provincie Zeeland.
- ▶ Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de WNT-verantwoording en de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de definitieve jaarrekening 2022 van de provincie Zeeland.
- ▶ Wij concluderen dat het jaarverslag in alle materiële aspecten is opgesteld in overeenstemming met het BBV en geen materiële inconsistenties bevat met de jaarrekening.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

**Managementsamenvatting**

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Managementsamenvatting

Belangrijkste aandachtspunten in onze controle	Onze belangrijkste observaties	Schattings-onzekerheid	Pagina referentie
Analyse van het resultaat 2022	Het gerealiseerde resultaat is € 13,8 miljoen voordelig na mutaties in de reserves. De afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn toereikend toegelicht in de jaarrekening.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 7</a>
Juiste en volledige toerekening van de subsidielasten aan het boekjaar	Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de subsidielasten en -verplichtingen in de definitieve jaarrekening 2022 juist, volledig en rechtmatig zijn verantwoord.  Wij vragen de aandacht van het College voor het adequaat tussentijds monitoren van de voortgang van (meerjarige) projectsubsidies groter dan het door PS vastgestelde drempelbedrag. Als onderdeel van het financieel afsluitproces 2022 was hier in onvoldoende mate aandacht aan besteed. De benodigde verantwoordingsinformatie was niet tijdig beschikbaar, dit heeft ook geresulteerd in een controleverschil van € 1,0 miljoen in de lastneming van subsidies. Deze is juist en volledig verwerkt in de definitieve jaarrekening 2022.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 8, 9</a>
Naleving van de Europese aanbestedingsregels	Van de totale aanbestedingsplichtige inkopen van € 58,1 miljoen is voor een bedrag van € 634.000 de Europese aanbestedingswet niet nageleefd. Deze onrechtmatige inkopen zijn deels door uw interne verbijzonderde interne controlefunctie (VIC) geïdentificeerd. Daarnaast hebben wij vanuit onze controlewerkzaamheden aanvullende bevindingen. Dit bedrag is in het kader van de controle van de jaarrekening als financieel onrechtmatig aangemerkt.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 10</a>
Verantwoording van de bezoldiging van de topfunctionarissen in de WNT-verantwoording	Wij hebben vastgesteld dat de WNT is nageleefd en dat de WNT-verantwoording in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 11</a>
Verantwoording van specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage	Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 12</a>

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

**Managementsamenvatting**

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Managementsamenvatting

Belangrijkste aandachtspunten in onze controle	Onze belangrijkste observaties	Schattings-onzekerheid	Pagina referentie
Waardering van het kapitaalbelang in Westerschelde Ferry B.V.	Op basis van de meerjarige begroting en kasstroomprognoses concluderen wij dat de marktwaarde van het kapitaalbelang in WSF nihil bedraagt. In de concept jaarrekening was het kapitaalbelang gewaardeerd op € 424.000. Het kapitaalbelang is in de definitieve jaarrekening van de provincie afgewaardeerd tot nihil en daarmee juist gewaardeerd.  Wij vragen de aandacht van het College en PS om de waardering van het kapitaalbelang alsmede de veerboten (die door provincie Zeeland worden verhuurd aan WSF) te blijven volgen.	Laag	<a href="#">Pagina 13</a>
Waardering van het kapitaalbelang in Investeringsfonds Zeeland B.V.	De kapitaalverstrekking aan Investeringsfonds Zeeland B.V. is juist gewaardeerd in de jaarrekening.  Ten onrechte was een kapitaalstorting ter hoogte van € 0,3 miljoen in de concept jaarrekening in de exploitatie verantwoord. Naar aanleiding van onze controle is deze aangepast en in de definitieve jaarrekening als onderdeel van de verkrijgingsprijs verantwoord.	Laag	<a href="#">Pagina 14</a>
Waardering van kapitaalbelang in N.V. Westerscheldetunnel	De kapitaalverstrekking aan N.V. Westerscheldetunnel is juist gewaardeerd in de jaarrekening. Het vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel kan invloed hebben op de waardering van het kapitaalbelang. Wij vragen aandacht van het College en PS om deze ontwikkeling in relatie tot de waardering te blijven volgen.	Laag	<a href="#">Pagina 15</a>
Waardering van het kapitaalbelang in GBE Aqua B.V. en de garantstelling aan GBE Aqua B.V.	Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de dividendbaten, kapitaalstorting in GBE Aqua B.V. en de afgegeven garantstelling aan GBE Aqua B.V. juist en volledig zijn gewaardeerd en adequaat zijn toegelicht in de jaarrekening.	Laag	<a href="#">Pagina 16</a>

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

**Managementsamenvatting**

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Managementsamenvatting

Belangrijkste aandachtspunten in onze controle	Onze belangrijkste observaties	Schattings-onzekerheid	Pagina referentie
Geen oneigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat door het college van Gedeputeerde Staten geconstateerd	Wij hebben geen bijzonderheden geconstateerd die duiden op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van Gedeputeerde Staten met als doel het jaarrekeningresultaat oneigenlijk te beïnvloeden.	Laag	<a href="#">Pagina 17</a>
Toegezegde bijdrage aan Delta Kenniscentrum	Wij kunnen instemmen met het standpunt van het college om de toegezegde bijdrage aan het Delta Kenniscentrum te verantwoorden als een niet uit de balans blijvende verplichting.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 18</a>
Verkoop renteswap	Het college heeft besloten om de renteswap te verkopen. De bate van € 1,7 miljoen die hieruit is verkregen is juist en volledig verantwoord in de jaarrekening 2022.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 18</a>
Staatssteuntoets Perkpolder	Het college is van mening dat er geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun of verstoring van de marktwerking ten aanzien van Perkpolder. Wij hebben geen indicaties of aanleiding tot het vormen van een ander oordeel.	Laag	<a href="#">Pagina 19</a>
Dubbel betaalde BTW inzake realisatie natuurgebied 't Zwin	Voor de realisatie van natuurgebied 't Zwin heeft de provincie in de periode 2016-2020 ten onrechte btw afgedragen aan de Belgische belastingdienst. Deze btw had aan de Nederlandse belastingdienst afgedragen moeten worden, waarvoor het in 2022 een naheffingsaanslag heeft ontvangen. Deze is het afgelopen jaar betaald. Er wordt geprobeerd om de onterecht betaalde btw terug te vorderen bij de Belgische belastingdienst, dit blijkt niet eenvoudig.	Laag	<a href="#">Pagina 20</a>
Herstructurering N.V. Economische Impuls Zeeland en Investeringsfonds Zeeland B.V.	Herstructurering impuls wijzigen in: Het voornemen bestaat om in samenhang met de intreding van het Rijk tot een herstructurering van het aandelenkapitaal Impuls te komen. Aangezien deze herstructurering impact kan hebben op de toekomstige waardering van Impuls vragen wij uw aandacht hiervoor.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 21</a>
Pilot rechtmatigheidsverantwoording	Wij concluderen dat de organisatie zich verder heeft ontwikkeld in de doorgroei naar de rechtmatigheidsverantwoording. Er is een goede basis aanwezig voor de totstandkoming en de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording door het College.	n.v.t.	<a href="#">Pagina 22</a>



## INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

### Onze kernpunten uit de controle

Wij hanteren een top-down en risk-based controleaanpak. Hierbij richten we relatief meer aandacht op onderdelen met een hoger risico of met een grotere impact op de jaarrekening. In lijn met ons controleplan hebben we de belangrijkste aandachtspunten geïdentificeerd als kernpunten van de controle.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Analyse van het resultaat 2022

### Gerealiseerd resultaat 2022

Het gerealiseerd resultaat (resultaat na begrote mutaties in reserves) over het jaar 2022 bedraagt € 13,8 miljoen voordelig (2021: € 13,2 miljoen voordelig) ten opzichte van een begroot resultaat van € nihil.

Het resultaat over 2022 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven:

Bedrag (in €1.000)	Begroting 2022 na wijziging	Rekening 2022	Afwijking
Totale lasten	€ 230.481	€ 217.638	€ 12.842
Totale baten	(€ 275.977)	(€ 276.639)	(€ 662)
Saldo van baten en lasten	€ 45.496	(€ 59.001)	€ 13.505
Mutaties in reserves	(€ 45.496)	(€ 45.208)	(€ 288)
Gerealiseerd resultaat	€ 0	(€ 13.792)	€ 13.792

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 is een gedetailleerd overzicht opgenomen van de afwijkingen die tot het rekeningresultaat van € 13,8 miljoen voordelig leiden. In de tabel rechts hebben wij een overzicht opgenomen van de programmaonderdelen die het resultaat met name bepalen. Voor de inhoudelijke analyse van de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij naar de jaarrekening 2022.

### Begrotingsbeheer

Er is sprake van relatief grote afwijkingen van de baten en lasten ten opzichte van de gewijzigde begroting. Op basis van onze controle en de verschillenanalyse zoals opgenomen in de jaarstukken constateren wij dat deze verschillen deels toezien op projecten en overhevelingen volgend boekjaar en deels op vrij besteedbaar resultaat boekjaar. Wij blijven - analoog aan onze observaties in voorgaand jaar - het College om aandacht vragen voor het tijdig en volledig doorvoeren van begrotingswijzigingen. Ten aanzien van een aantal gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging had voortijdig geanticipeerd kunnen worden.

Afwijking in baten en lasten per taakveld ten opzichte van begroting (bedragen in miljoen)	Voordelig	Nadelig
Realisatie natuurnetwerk	€ 4,1	-
Natuurherstel	€ 2,2	-
Milieu	€ 1,6	-
Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	€ 1,3	-
Energietransitie	€ 1,4	-
Sterk provinciaal bestuur	€ 1,2	-
Dividend	-	€ 5,7
Overig < € 1,0	€ 7,4	-
<b>Totaal (voor mutaties reserves)</b>	<b>€ 19,2</b>	<b>€ 5,7</b>
Mutaties reserves	€ 0,7	(€ 1,0)
<b>Gerealiseerd resultaat (na mutaties reserves)</b>	<b>€ 13,8</b>	

De afwijkingen ten aanzien van realisatie natuurnetwerk en de dividend-baten worden grotendeels gecompenseerd door reservemutaties. Het gerealiseerd resultaat na mutaties reserves is op deze taakvelden daardoor kleiner. Details zijn opgenomen in de verschillenanalyse in de jaarrekening.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Juiste en volledige toerekening van de subsidielasten aan het boekjaar (1/2)

### Kernpunt

Subsidielasten uit hoofde van verstrekte meerjarige projectsubsidies groter dan het door PS vastgestelde drempelbedrag van € 500.000 worden met ingang van boekjaar 2021 naar rato van de begrote voortgang van het project van de subsidieontvanger als last aan het boekjaar toegerekend. Dit subsidiestelsel draagt bij aan een betere vergelijkbaarheid van lastneming uit hoofde van meerjarige projectsubsidies tussen de provincies.

Het stelsel vereist dat de organisatie de voortgang van deze meerjarige projectsubsidies tussentijds monitort. Indien uit tussentijdse monitoring van het subsidieproject blijkt dat de werkelijke voortgang significant afwijkt van de begrote voortgang, dient hiervoor een correctie in de lastneming plaats te vinden alsook een aangepaste toekenningsbeschikking opgemaakt te worden.

### Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen of de subsidielasten en -verplichtingen over 2022 juist en volledig zijn verantwoord:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Kennisgenomen van de uitkomsten van de door de organisatie en VIC uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van de subsidielasten.
- ▶ Cijferanalyses op de subsidielasten en -verplichtingen.
- ▶ Detailcontroles op de verantwoorde subsidielasten en het nog te betalen deel om vast te stellen of deze rechtmatig zijn verstrekt en in overeenstemming met de grondslagen voor lastneming van de provincie Zeeland op de juiste wijze zijn toegerekend aan het boekjaar 2022.
- ▶ Vaststellen of de lastneming uit hoofde van meerjarige projectsubsidies in overeenstemming is met het BBV en de financiële verordening van de provincie Zeeland. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gehad voor de monitoring van de voortgang van de verstrekte meerjarige projectsubsidies groter dan het door PS vastgestelde grensbedrag.
- ▶ Analyse van de volledigheid van subsidievaststellingen en de mogelijk daaruit voortkomende afwikkelingsverschillen, om vast te stellen dat de subsidievaststellingen in het juiste boekjaar zijn verantwoord.



Subsidielasten  
2022

€ 87,6 miljoen

Subsidieverplichtingen  
31-12-2022

€ 30,5 miljoen

### Meerjarige projectsubsidies > € 500.000

Aantal verstrekt tot en met 31-12-2022: 6  
Totale omvang toekenningen: € 4,3 miljoen  
Waarvan cumulatieve lastneming: € 1,6 miljoen  
Reserve meerjarige projectsubsidies: € 2,7 miljoen

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Juiste en volledige toerekening van de subsidielasten aan het boekjaar (2/2)

### Belangrijkste observaties:

- ▶ De benodigde verantwoordingsinformatie (voortgangsrapportage) voor de tussentijdse monitoring van meerjarige projectsubsidies is als onderdeel van de subsidietoekenning uitgevraagd.
- ▶ Deze verantwoordingsinformatie is door de subsidieontvangers niet in alle gevallen (tijdig) aangeleverd bij uw organisatie. De organisatie monitort dit in onvoldoende mate, waardoor de benodigde informatie voor de juiste verwerking niet tijdig beschikbaar was.
- ▶ Hierdoor was uw organisatie niet tijdig in staat om van de verstrekte meerjarige projectsubsidies de werkelijke voortgang te vergelijken met de begrote voortgang. Deze analyse is - mede op basis van onze controle - begin april 2023 volledig opgesteld. Dit heeft geleid tot een correctie in de lastneming van € 1,0 miljoen.
- ▶ De bestemmingsreserve 'meerjarige subsidies' was initieel € 0,4 miljoen te laag verantwoord doordat ten onrechte de beschikte subsidie (welke nog niet als last is verantwoord) in een andere bestemmingsreserve was verantwoord. Dit is gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening.
- ▶ De RVO is een belangrijke uitvoeringsorganisatie van de provincie. Wij constateren dat de informatieverschaffing vanuit de RVO niet volledig aansluit op het (nieuwe) stelsel van lastneming van subsidies van uw provincie. Uw organisatie is hierover in overleg met de RVO. Wij adviseren om gezamenlijk met de andere provincies (in IPO-verband) in overleg te blijven met de RVO en deze processen en verantwoordingsinformatie van de RVO beter op elkaar te laten aansluiten. Voor het jaar 2022 is vastgesteld dat er door de RVO geen meerjarige projectsubsidies zijn verstrekt boven het door PS vastgestelde grensbedrag.

### Conclusie en aanbevelingen

- ▶ Als gevolg van onze controle heeft er een correctie in de lastneming uit hoofde van meerjarige projectsubsidies plaatsgevonden van € 1,0 miljoen in het resultaat en voor € 1,0 miljoen in de daaraan gekoppelde bestemmingsreserve.
- ▶ Wij bevelen de organisatie aan om het proces van tussentijdse monitoring van meerjarige projectsubsidies verder aan te scherpen, zodat de organisatie tijdig beschikt over de benodigde tussentijdse financiële monitoringsinformatie.
- ▶ Wij bevelen de organisatie aan om de volledigheid van de bestemmingsreserve 'meerjarige subsidies' te blijven monitoren en deze (minimaal) jaarlijks te controleren op basis van de toegekende meerjarige projectsubsidies en de cumulatief verantwoorde lasten ten aanzien van deze subsidies.

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de subsidielasten en -verplichtingen in de definitieve jaarrekening 2022 juist, volledig en rechtmatig zijn verantwoord.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Naleving van de Europese aanbestedingsregels

### Kernpunt

Als gevolg van de complexe wet- en regelgeving rondom Europese aanbestedingen bestaat een verhoogd risico dat inkopen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels plaatsvinden. Gezien de omvang van deze inkopen kan dit inherent tot materiële financiële rechtmatigheidsfouten in de jaarrekening leiden.

### Onze aanpak

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen of de Europese aanbestedingsregels over 2022 zijn nageleefd:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de verantwoordelijk medewerkers van de inkoopafdeling en verbijzonderde interne controle (VIC).
- ▶ Kennisgenomen van de uitkomsten van de door de organisatie uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van inkooprechtmatigheid.
- ▶ Aan de hand van onze spendanalyse steekproefsgewijs vaststellen of inkopen die de geldende Europese aanbestedingsdrempels overschrijden Europees zijn aanbesteed.
- ▶ Vaststellen of in 2022 gegunde opdrachten die de Europese aanbestedingsdrempel overschrijden maar nog niet tot inkopen in 2022 hebben geleid Europees zijn aanbesteed.
- ▶ Meerjarenanalyse van de inkopen per crediteur om vast te stellen of sprake is van repeterende inkopen die (meerjarig) de Europese aanbestedingsdrempel overschrijden en of deze Europees zijn aanbesteed.
- ▶ Analyse van het interne contractenregister en de interne aanbestedingskalender.

### Belangrijkste observaties

Voor de uitvoering van onze werkzaamheden hebben wij intensief contact gehad en samengewerkt met de Verbijzonderde interne controle (VIC), ook in relatie tot de rechtmatigheidsverantwoording die vanaf het verslagjaar 2023 van toepassing is. Voor nadere toelichting hieromtrent verwijzen we naar pagina 22.

De VIC heeft vanuit haar controlewerkzaamheden een tweetal dossiers geconstateerd waarbij de inkopen niet in overeenstemming zijn met de Europese aanbestedingsregels. Deze zijn daarmee onrechtmatig en leiden tot een financiële rechtmatigheidsfout van in totaal € 166.000. Vanuit de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden blijken aanvullende inkopen voor een bedrag van € 468.000, welke niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels hebben plaatsgevonden. Deze bevindingen zien met name toe op een onrechtmatig overeengekomen contract voor een overbruggingsperiode van software licenties. Het oude contract liep eind 2021 af, waarna door de organisatie te laat een nieuw aanbestedingstraject is opgestart. De inkopen in de overbruggingsperiode (januari - juni 2022) zijn onrechtmatig.

Wij hebben met uw inkoopafdeling en VIC geanalyseerd waardoor de aanvullende bevindingen niet door de inkoopafdeling en/of de VIC zijn geïdentificeerd. Voor onze aanbevelingen hieromtrent, ook in het licht van de naderende rechtmatigheidsverantwoording, verwijzen we naar [pagina 22](#) van dit verslag.

### Conclusie

Wij hebben vastgesteld dat voor een totaalbedrag van € 634.000 de Europese aanbestedingsregels niet zijn nageleefd. Dit bedrag is als financieel onrechtmatig aangemerkt voor onze controle.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Verantwoording van de bezoldiging van de topfunctionarissen in de WNT-verantwoording

### Kernpunt

Op basis van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd. Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt daarnaast een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor de bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de bezoldigingsmaxima van topfunctionarissen overschrijden.

Gegeven de complexiteit van deze wetgeving in combinatie met de (wettelijk bepaalde) lage controletolerantie voor de accountant bestaat een verhoogd risico dat de WNT over 2022 niet is nageleefd en/of de toelichting op de WNT niet voldoet aan de gestelde vereisten. De beëindiging van het dienstverband van een topfunctionaris zorgt ook voor een hogere risico inschatting voor de juiste en volledige verantwoording in de jaarrekening 2022.

### Onze aanpak

Wij hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de WNT over 2022 is nageleefd en dat de toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de verantwoordelijk medewerkers inzake de totstandkoming van de WNT-verantwoording.
- ▶ Aansluiten van de WNT-verantwoording in de jaarrekening met onderliggende bescheiden uit de salarisadministratie en financiële administratie. Hierbij hebben wij specifiek aandacht besteed aan de volledigheid van de bezoldiging als gevolg van de beëindiging van het dienstverband van de provinciesecretaris.
- ▶ Vaststellen of de bedragen in de WNT-verantwoording tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de WNT.
- ▶ Analyse van de volledigheid van functionarissen die verantwoord dienen te worden in het kader van de WNT.
- ▶ Analyse volledigheid van de in de verantwoording opgenomen looncomponenten en vergoedingen, zowel vanuit de salaris- als de financiële administratie.

Bij onze controle hebben wij gebruikgemaakt van specialisten van ons landelijk WNT-kennisteam.

### Belangrijkste observaties:

In overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving kwalificeren de secretaris en de griffier van de provincie als leidinggevende topfunctionaris. De bezoldiging van de secretaris en de griffier blijft binnen het voor de provincie algemeen geldende bezoldigingsmaximum.

Het dienstverband van de provinciesecretaris is per eind 2022 geëindigd. Wij hebben vastgesteld dat de laatste uitbetaling van opgebouwde verlofrechten heeft plaatsgevonden in de eerste loonperiode van het jaar 2023. Op basis van de WNT-wetgeving dient de provinciesecretaris als gevolg hiervan ook in de WNT verantwoording 2023 opgenomen te worden.

### Anticumulatiebepaling

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT.

Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of geen sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen. Evenals vorig jaar hebben wij in onze controleverklaring deze aangelegenheid benadrukt middels een paragraaf ter benadrukking van overige aangelegenheden.

### Conclusie

Wij hebben vastgesteld dat de provincie Zeeland over 2022 de WNT heeft nageleefd en dat de WNT-verantwoording in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Verantwoording van specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage

### Kernpunt

De provincie Zeeland dient middels de SiSa-bijlage in de jaarrekening 2022 verantwoording af te leggen over 30 specifieke uitkeringen (2021: 25). Iedere specifieke uitkering heeft eigen kenmerken en specifieke voorwaarden en vereisten. Als gevolg hiervan hebben wij een verhoogd risico ten aanzien van de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de verantwoorde bestedingen in de SiSa-bijlage onderkend.

### Onze aanpak

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- ▶ € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- ▶ € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Wij hebben per specifieke uitkering onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de financiële verantwoording in de SiSa-bijlage juist, volledig en rechtmatig is:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers van de financiële en specifieke afdelingen.
- ▶ Kennisnemen van de specifieke regeling, projectplannen en beschikkingen.

- ▶ Vaststellen of de verantwoorde bestedingen in de SiSa-bijlage aansluiten met de financiële administratie.
- ▶ Detailcontrole van de verantwoorde bestedingen op basis van onderliggende documentatie en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

In de managementletter van oktober 2022 hebben wij de organisatie geadviseerd om het proces van totstandkoming van de SiSa-bijlage aan te scherpen. Hierbij hebben we geadviseerd om per regeling een eenduidig dossier te vormen, waarin alle specifieke vereisten en toetspunten zijn onderbouwd. Wij hebben vastgesteld dat de organisatie deze aanbeveling ter harte heeft genomen en de interne beheersing van dit proces heeft verbeterd. Per regeling is een dossier gevormd, waarin de te verantwoorde bedragen en indicatoren (inclusief een risicoanalyse) zijn uitgewerkt en onderbouwd. Wij hebben vernomen dat de organisatie voornemens is om deze dossiers per regeling het komende jaar verder te ontwikkelen en hier ook tussentijds op te monitoren. Wij achten dit een goede ontwikkeling.

### Conclusie

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkering geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporterings-tolerantie overschrijden. De SiSa-bijlage dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In de bijlage van dit verslag zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. De provincie kan deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Waardering van het kapitaalbelang in Westerschelde Ferry B.V.

### Kernpunt

De provincie Zeeland is enig aandeelhouder van Westerschelde Ferry B.V. (WSF). Deze vennootschap exploiteert de veerdienst tussen Vlissingen en Breskens. Het kapitaalbelang van de provincie Zeeland is in overeenstemming met het BBV verantwoord tegen verkrijgingsprijs (artikel 63 lid 1) of lagere marktwaarde (artikel 65 lid 2).

Westerschelde Ferry B.V. wordt geconfronteerd met hogere kosten dan voorzien. Door hogere brandstof- en onderhoudskosten en minder reizigers is over het jaar 2022 sprake van een exploitatieverlies van naar schatting € 0,5 miljoen. Provinciale Staten hebben in de Najaarsnota 2022 besloten tot een agiostorting van € 0,5 miljoen om het eigen vermogen van WSF te versterken.

De organisatie heeft de marktwaarde van het kapitaalbelang in WSF ingeschat en op basis hiervan in de concept jaarrekening een afwaardering van € 0,6 miljoen verantwoord. Dekking vindt plaats vanuit de bestemmingsreserve WSF, die eenzelfde omvang kent als het kapitaalbelang.

### Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om de agiostorting en de waardering van het kapitaalbelang in WSF te controleren:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Beoordeling van (exploitatie) overeenkomsten, bestuurlijke besluiten en overige relevante documenten.
- ▶ Inspectie en beoordeling van definitieve jaarrekening 2021, de concept jaarrekening 2022, de meerjarige begroting 2023-2027 en kasstroomprognoses van WSF.
- ▶ Beoordeling van de marktwaardeanalyse van de organisatie, inclusief beoordeling van de daaraan ten grondslag liggende aannames.

### Belangrijkste observaties

- ▶ Het eigen vermogen van WSF per ultimo 2022 bedraagt € 0,4 miljoen. Het kapitaalbelang in WSF is in de concept jaarrekening 2022 van de provincie Zeeland afgewaardeerd tot deze omvang.
- ▶ Op basis van het meerjarige beleidsplan 2023-2027 zal in de jaren 2023, 2024 en 2025 sprake zijn van een negatief resultaat. Vanaf het jaar 2026 is een positief resultaat begroot. Deze begrote positieve resultaatsontwikkeling is het gevolg van voorgenomen kostenbesparingen. De daadwerkelijke haalbaarheid van deze kostenbesparing zal in de komende jaren nog moeten blijken.
- ▶ Op basis van de meerjarige begroting en kasstroomprognoses concluderen wij dat de marktwaarde van het kapitaalbelang nihil bedraagt. Het kapitaalbelang is in de definitieve jaarrekening van de provincie afgewaardeerd tot nihil.
- ▶ Gezien de verwachte negatieve resultaten heeft het College aangegeven de meerjarenbegroting van de WSF nauwlettend te volgen. Indien daar aanleiding toe is, is het College voornemens aan PS een voorstel te doen om tot kapitaalversterking van de WSF te komen.

### Waardering veerboten

De veerboten die WSF gebruikt voor de exploitatie zijn eigendom van de provincie Zeeland en worden verhuurd aan WSF. Hiervan bedraagt per eind 2022 de boekwaarde € 9,9 miljoen. De veerboten worden liniair tot nihil afgeschreven met een resterende economische levensduur tot 2033 (jaarlijkse afschrijving: € 0,9 miljoen). De provincie kan in de toekomst besluiten om de huidige boten te vervangen voor nieuwere varianten. Eventuele besluitvorming hieromtrent kan impact hebben op de waardering van de veerboten. Op dit moment is bij de waardering van de boten het uitgangspunt gehanteerd dat deze in gebruik blijven tot en met 2033.

### Conclusie

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat het kapitaalbelang in WSF in de definitieve jaarrekening juist is gewaardeerd.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Waardering van het kapitaalbelang in Investeringsfonds Zeeland B.V.

### Kernpunt

De provincie Zeeland is aandeelhouder van Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ). Als gevolg van kapitaalstortingen in het boekjaar 2022 van in totaal € 3,0 miljoen is het kapitaalbelang toegenomen tot € 10,3 miljoen per eind 2022. Dit kapitaalbelang is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Door uw organisatie is vastgesteld dat de marktwaarde van het kapitaalbelang hoger is.

IFZ heeft als doel het stimuleren van de lokale economie door het verstrekken van hoog risicodragend kapitaal aan startende en doorgroeïende ondernemers. Inherent aan de aard van dergelijke kapitaalverstrekkingen is er sprake van een verhoogd waarderingsrisico.

### Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om de agiostorting en de waardering van het kapitaalbelang in IFZ te controleren:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Beoordeling van (exploitatie) overeenkomsten, bestuurlijke besluiten en overige relevante documenten.
- ▶ Inspectie en beoordeling van de gecontroleerde jaarrekening 2022 van IFZ en de onderliggende participatiefondsen.

### Belangrijkste observaties

Op basis van onze controlewerkzaamheden constateren wij dat er geen sprake is van een lagere marktwaarde, daarmee is het kapitaalbelang in de jaarrekening 2022 juist gewaardeerd.

Provinciale Staten heeft besloten om in het jaar 2022 diverse agiostortingen te doen in IFZ en de onderliggende fondsen. Deze worden geactiveerd op de balans.

Ten onrechte was een kapitaalstorting ter hoogte van € 0,3 miljoen in de concept jaarrekening in de exploitatie verantwoord. Naar aanleiding van onze controle is deze aangepast en in de definitieve jaarrekening als onderdeel van de verkrijgingsprijs verantwoord.

Wij constateren dat IFZ in het jaar 2022 alsmede in voorgaande jaren een negatieve resultaat heeft behaald. Deze zijn voornamelijk het gevolg van dotaties aan de voorziening uitstaande leningen en de afwaardering op participaties. De door provincie Zeeland verstrekte middelen aan IFZ zijn revolverend ingezet, daarmee met de verwachting dat de middelen in de toekomst terugvloeien naar de provincie ofwel opnieuw kunnen worden geïnvesteerd. Wij adviseren de revolverendheid van de ingezette middelen te blijven volgen.

Het Rijk heeft als onderdeel van het compensatiepakket “Wind in de Zeilen” (fiche 1E) een agiostorting in IFZ ter hoogte van € 20,0 miljoen toegezegd. Per ultimo 2022 is hiervan cumulatief € 14,7 miljoen door het Rijk gestort, de resterende tranche volgt in 2023. Deze agiostortingen vinden plaats zonder verwatering van het aandelenkapitaal. Het waarderingsrisico van het kapitaalbelang van de provincie Zeeland wordt hiermee kleiner.

### Conclusie

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de kapitaalverstrekking in Investeringsfonds Zeeland B.V. juist is gewaardeerd. Wij merken op dat de aandeelhouders van IFZ voornemens zijn de juridische structuur van IFZ en de onderliggende investeringsfondsen te herstructureren. Deze herstructurering kan impact hebben op de toekomstige waardering van IFZ in de jaarrekening van de provincie Zeeland. Nadere toelichting omtrent deze ontwikkeling is opgenomen op [pagina 21](#) van dit verslag.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Waardering van het kapitaalbelang in N.V. Westerscheldetunnel

### Kernpunt

N.V. Westerscheldetunnel (WST) is in de jaarrekening 2022 verantwoord tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. Het kapitaalbelang WST is in de jaarrekening 2022 gewaardeerd tegen € 115,0 miljoen (2021: € 115,0 miljoen).

### Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat het kapitaalbelang in N.V. Westerscheldetunnel juist is gewaardeerd in de jaarrekening:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Kennis nemen van de (gecontroleerde) jaarrekening van WST.
- ▶ Inspectie van de door de provincie Zeeland opgestelde marktwaardeanalyse van N.V. Westerscheldetunnel, inclusief aansluiting op de jaarrekening en het meerjarige beleidsplan 2022-2026 van NV WST.
- ▶ Sensitiviteitsanalyses ter controle van de gedane aannames en parameters.
- ▶ Retrospectieve toetsing ter controle van de betrouwbaarheid van de inschattingen.

### Belangrijkste observaties

Op grond van het BBV (artikel 63 lid 1) dienen deelnemingen tegen de verkrijgingsprijs te worden verantwoord. Daarnaast is in artikel 65 lid 2 bepaald dat deelnemingen tegen de marktwaarde gewaardeerd dienen te worden indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs.

Het college heeft de marktwaarde ingeschat op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen, zijnde de geschatte toekomstige dividendbaten vanuit NV WST. Deze worden door NV WST gefinancierd op basis van de tolopbrengsten. Op grond van deze analyse concludeert het college dat de marktwaarde van de deelneming WST hoger dan de verkrijgingsprijs waardoor geen sprake is van afwaardering naar een lagere marktwaarde.

In 2033 eindigen de tolrechten voor NV WST. Op grond hiervan merken wij op dat - indien de deelneming WST jaarlijks het positieve jaarrekeningresultaat blijft uitkeren als dividend aan de provincie - in de toekomst een kantelpunt bestaat waarin de marktwaarde lager wordt dan de huidige boekwaarde. In dat geval dient afwaardering plaats te vinden naar de dan geldende lagere marktwaarde. Het college schat op basis van huidige informatie in dat dit kantelpunt in 2031 ligt.

Momenteel worden de effecten en gevolgen van het mogelijk vervroegd tolvrij maken van de Westerscheldetunnel onderzocht. Dit eventuele besluit zou leiden tot het wegvallen van significante inkomende kasstromen. Er worden verschillende scenario's onderzocht hoe het Rijk de provincie Zeeland als aandeelhouder hierin kan compenseren. Toekomstige besluitvorming kan invloed hebben op de waardering van NV WST.

### Conclusie

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de N.V. Westerscheldetunnel juist is gewaardeerd.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Waardering van het kapitaalbelang in GBE Aqua B.V. en de garantstelling aan GBE Aqua B.V.

### Kernpunt

In juli 2021 hebben Provinciale Staten en de overige aandeelhouders van PZEM N.V. het besluit genomen om Evides te ontvlechten. Vanuit de nieuw opgerichte holding GBE Aqua B.V. is Evides voor € 354,5 miljoen overgenomen van PZEM N.V. Het overnamebedrag is gefinancierd middels een extern aangetrokken lening. De provincie Zeeland heeft op dat moment een garantstelling afgegeven voor het volledige geleende bedrag.

Provincie Zeeland heeft in 2022 in totaal € 46,0 miljoen dividend ontvangen vanuit ZEH (voorheen: PZEM N.V.). In overeenstemming met de gemaakte afspraken is hiervan € 40,7 miljoen via een kapitaalstorting doorgestort naar GBE Aqua B.V. Ook de andere aandeelhouders hebben de van ZEH N.V. ontvangen dividenden doorgestort naar GBE Aqua B.V., welke hiermee in staat is om de externe lening af te lossen. De omvang van de door provincie Zeeland afgegeven garantstelling neemt hierdoor af. Deze bedraagt per ultimo 2022 nog € 263 miljoen (van de hoofdsom van € 354 miljoen).

### Onze aanpak

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat het kapitaalbelang in en afgegeven garantstelling aan GBE Aqua B.V. juist zijn gewaardeerd in de jaarrekening:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij verantwoordelijk medewerkers.
- ▶ Beoordeling van contracten, aandeelhoudersbesluiten, notariële aktes en overige relevante documentatie.
- ▶ Controle van de juistheid en volledigheid van de toelichtingen in de jaarrekening ten aanzien van de kapitaalstortingen en de afgegeven garantstelling.

### Belangrijkste observaties

Als gevolg van de omvangrijke dividendbaten en de daaruit volgende kapitaalstortingen in GBE Aqua B.V. is het kapitaalbelang in het jaar 2022 sterk toegenomen. Daarentegen neemt de omvang en daarmee het risico op de afgegeven garantstelling snel af. De organisatie verwacht in 2023 en 2024 tevens omvangrijke dividendbaten vanuit ZEH N.V. (nieuwe naam PZEM N.V., vanaf 1 januari 2023) te ontvangen, welke in overeenstemming met de gemaakte afspraken via kapitaalstortingen ook worden doorgestort naar GBE Aqua B.V. Hiermee kan de lening (eventueel versneld) worden afgelost.

Op basis van de huidige dividendprognoses zou de laatste kapitaalstorting aan GBE Aqua B.V. plaatsvinden in 2024. De toekomstige dividendbaten vanuit ZEH N.V. worden daarmee voor de provincie Zeeland vrij besteedbaar.

Met inachtneming van de aankoopprijs van Evides is het risico inzake de juiste waardering van het kapitaalbelang in GBE Aqua B.V. per ultimo 2022 beperkt. Naarmate de omvang van het kapitaalbelang verder toeneemt, neemt het risico op de waardering van het kapitaalbelang toe. Het college dient in dat geval de juiste waardering met meer diepgang te onderbouwen.

### Conclusie

Op basis van de door ons verrichte controlewerkzaamheden concluderen wij dat de dividendbaten, kapitaalstorting in GBE Aqua B.V. en de afgegeven garantstelling aan GBE Aqua B.V. juist en volledig zijn gewaardeerd en adequaat zijn toegelicht in de jaarrekening.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Geen oneigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat door het college van Gedeputeerde Staten geconstateerd

### Kernpunt

In onze controle houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken en andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving. Er is sprake van onderbesteding op vrijwel alle programma's. Dit verhoogt het risico op het doorschuiven van de voor het boekjaar door Provinciale Staten beschikbaar gestelde, maar door het college niet bestede budgetten naar het volgend boekjaar. In onze controleaanpak houden wij er rekening mee dat dit frauderisico in de eerste plaats tot uitdrukking zou komen in de juistheid van de afgrenzing van subsidielasten, de volledige verwerking van nagekomen subsidieafrekeningen en de juistheid van de overlopende verplichtingen.

### Onze aanpak

Wij hebben onder andere de volgende controlewerkzaamheden verricht, specifiek gericht op dit frauderisico:

- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij het portefeuillehouder financiën, directiebestuur, medewerkers van de afdeling financiën en medewerkers van de afdeling control met betrekking tot de subsidielasten, subsidieafrekeningen en overlopende verplichtingen.
- ▶ Evalueren van opzet en bestaan van het financieel afsluitproces en het subsidieproces, inclusief de hierin begrepen interne beheersmaatregelen rondom handmatige (memoriaal) boekingen in de financiële administratie.
- ▶ Wij hebben de juistheid van de afgrenzing van subsidielasten met verhoogde diepgang getoetst middels een uitgebreide deelwaarneming aan de hand van onderliggende documentatie (beschikkingen, voortgangsrapportages, etc.). Hierbij hebben wij specifiek en per type subsidie de juiste afgrenzing op basis van het stelsel voor lastneming van subsidies getoetst.

- ▶ Wij hebben de volledigheid van nagekomen subsidieafrekeningen met verhoogde diepgang gecontroleerd op basis van analyse van de einddatum van in eerdere jaren toegekende projectsubsidies, analyse van de verantwoordde positieve afwikkelverschillen in 2023 en analyse van de subsidielasten en -baten in 2023.
- ▶ Wij hebben de juistheid van de overlopende verplichtingen met verhoogde diepgang getoetst middels een uitgebreide deelwaarneming aan de hand van onderliggende documentatie (facturen, contracten, bankafschriften) en hierbij specifiek gelet op de toerekening aan het juiste verslagjaar.
- ▶ Wij hebben data-analyse toegepast om (handmatige) boekingen in de financiële administratie met een verhoogd risico te signaleren op basis van vooraf vastgestelde risicocriteria (waaronder boekingen rondom de jaarafsluiting of boekingen door medewerkers van de provincie die niet primair betrokken zijn bij de jaarafsluiting). De geselecteerde (handmatige) boekingen hebben wij vervolgens in detail gecontroleerd aan de hand van de onderliggende documentatie.

### Belangrijkste observaties

- ▶ Wij constateren dat het aantal door de ambtelijke organisatie gemaakte handmatige boekingen in de jaarafsluiting relatief hoog is in vergelijking met andere maanden. Dit is onder andere het gevolg van de aard van enkele boekingen, waarbij mutaties (bijv. reserves en voorzieningen) voornamelijk in het kader van de jaarafsluiting worden geboekt.
- ▶ Wij hebben geen indicaties verkregen voor bijzondere of ongebruikelijke boekingen of oneigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat.

### Conclusie

Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd die duiden op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het college van Gedeputeerde Staten met als doel het jaarrekeningresultaat oneigenlijk te beïnvloeden.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Toegezegde bijdrage aan Delta Kenniscentrum

### Kernpunt

De provincie Zeeland heeft - als onderdeel van het compensatiepakket "Wind in de Zeilen" - onder voorwaarden een bijdrage van € 20,0 miljoen toegezegd in het nog te realiseren Delta Kenniscentrum (fiche 1C).

In het jaar 2022 zijn door de stuurgroep de kaders voor de begroting voor het nog te realiseren kenniscentrum vastgesteld. De begroting dient nog in meer detail te worden uitgewerkt alvorens het duidelijk is in welke vorm en op welk moment de provincie Zeeland haar bijdrage beschikbaar stelt.

Op basis van huidige inzichten zal de provincie Zeeland in 2023 een eerste subsidie toekennen voor de kwartiermakersfase van het project. Het ministerie van OC&W zal hierin ook bijdragen. Naar verwachting zal op een later moment voor de realisatiefase van het project ook een subsidie beschikbaar worden gesteld. Er zijn nog geen lasten verantwoord in de jaarrekening 2022 of eerder ten aanzien van de toegezegde bijdrage.

### Conclusie

Het college concludeert dat ten aanzien van de bijdrage aan het Delta Kenniscentrum sprake is van een verplichting waarvan de omvang op dit moment nog niet duidelijk is. Wij kunnen instemmen met het standpunt van het college om de toegezegde bijdrage te verantwoorden in de niet uit de balans blijkende verplichtingen.

## Afkoop renteswap

### Kernpunt

De provincie Zeeland heeft in 2012 een renteswap afgesloten. De swap is afgesloten voor het indekken van het renterisico van de destijds voorziene prognose van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte van de provincie. De swap had een looptijd tot eind 2029 en had op moment van afsluiten een gunstig rentetarief.

De afgelopen jaren is de financieringsbehoefte van de provincie Zeeland verbeterd en was de leenbehoefte lager dan de hoofdsom die in de swap is overeengekomen. Aangezien door de swap rente wordt betaald over de hoofdsom van de swap en niet over de werkelijke leenbehoefte, was het aanhouden van de swap financieel niet meer gunstig.

Het college heeft in oktober 2022 besloten om de swap te verkopen en heeft Provinciale Staten hierover geïnformeerd. Op basis van het treasurystatuut heeft het college hiervoor de bevoegdheid. De swap is verkocht met een positief resultaat van € 1,7 miljoen, welke als bate in de jaarrekening 2022 is verantwoord.

### Conclusie

Wij hebben vastgesteld dat de bate uit hoofde van de verkoop van de renteswap op juiste wijze in de jaarrekening 2022 is verantwoord.

## INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

### Staatssteuntoets Perkpolder

#### Kernpunt

In de Westelijke Perkpolder wordt een gebiedsontwikkeling gerealiseerd. Deze gebiedsontwikkeling is ondergebracht in Perkpolder Beheer B.V. Deze entiteit is in het verleden is opgericht door de provincie Zeeland, de gemeente Hulst en enkele private partijen. De provincie Zeeland heeft in 2017 de grondposities die onderdeel uitmaken van de gebiedsontwikkeling verkocht aan Perkpolder Beheer B.V. Daarnaast heeft de provincie op dat moment haar aandelen in Perkpolder Beheer B.V. verkocht aan de gemeente Hulst. Ter beperking van de financiële risico's is op moment van uittreding door de provincie een garantstelling afgegeven voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen. Deze garantie vervalt op 31 december 2026.

De provincie en gemeente Hulst hebben de totstandkoming van de garanties zorgvuldig voorbereid en hiervoor onder meer juridische en financiële analyses laten uitvoeren door externe specialisten. Uit deze adviezen bleek dat de garantieverlening, onder voorwaarden, geen verboden staatssteun zou opleveren. Deze adviezen zijn door de provincie en gemeente Hulst opgevolgd.

Mede vanwege de fasering van de gebiedsontwikkeling (er wordt gestart met de commerciële ontwikkeling) is nogmaals een externe toets uitgevoerd of de gemeente en de provincie overeenkomstig het staatssteunrecht hebben gehandeld. De externe adviseur heeft geadviseerd om meer zekerheid te verkrijgen bij de conformiteit van de verleende garanties, welke alleen verkregen kan worden door contact op te nemen met de Europese Commissie (EC).

Deze casus is daarmee in januari 2021 voorgelegd aan de EC. Een definitieve terugkoppeling vanuit de EC is tot op heden niet ontvangen. Het is de inschatting van de externe adviseur dat het handelen van de gemeente en de provincie niet heeft geleid tot verstoring van de marktwerking of ongeoorloofde staatssteun.

In februari 2022 is door een burger een klacht ingediend bij de EC. De betreffende klacht gaat over de grondverkoop door de provincie aan Perkpolder Beheer B.V., niet over de garantieverleningen. De klager meent dat de provincie bij de grondverkoop onrechtmatige staatssteun heeft verstrekt. De EC heeft naar aanleiding van deze klacht een onderzoek ingesteld. Hierover zijn in maart 2022 door EC vragen gesteld aan de provincie en de gemeente Hulst, welke in mei 2022 zijn beantwoord. Vanuit EC is tevens nog geen terugkoppeling ontvangen ten aanzien van dit dossier.

#### Conclusie

Wij hebben dit dossier besproken met de projectverantwoordelijken van de provincie Zeeland. De organisatie verwacht dat - mede op basis van de inschatting van de externe adviseur en de toetsing vooraf - dat er geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun of verstoring van de marktwerking. Indien de EC anders zou besluiten, zou dit tot gevolg kunnen hebben dat de grondverkopen en/of garantstelling marktconform gemaakt dient te worden. Dit zou leiden tot een correctie op de prijs van de verkooptransactie en/of de garantstelling.

Het college verwacht dat deze casus geen impact heeft op de jaarrekening 2022 van de provincie Zeeland. Wij hebben geen indicaties of aanleiding tot het vormen van een ander oordeel.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Dubbel betaalde BTW inzake realisatie natuurgebied 't Zwin

### Kernpunt

In het kader van de uitbreiding van natuurgebied 't Zwin (onderdeel van Natuurpakket Westerschelde (NPW)) zijn in opdracht van de provincie in de periode 2016 tot en met 2020 werkzaamheden door een Belgische aannemer uitgevoerd. Deze werkzaamheden vinden deels plaats op Nederlands grondgebied en deels op Vlaams grondgebied. Over de werkzaamheden aan Nederlandse kant is door de aannemer Belgische btw aan de provincie Zeeland in rekening gebracht. Deze btw is door de aannemer vervolgens aan de Belgische Belastingdienst heeft afgedragen. Aangezien deze werkzaamheden als uitvoering voor het Rijk en met rijksgeld door de provincie Zeeland zijn betaald, kwam de btw niet in aanmerking voor compensatie uit het btw-compensatiefonds.

Naar nu blijkt had deze btw niet afgedragen moeten worden in België, maar had deze via de zogenaamde 'btw-verleggingsregeling' afgedragen moeten worden aan de Nederlandse Belastingdienst. De Nederlandse Belastingdienst heeft daarom over die periode naheffingsaanslagen btw opgelegd van in totaal ruim € 650.000 (exclusief boete en rente). Het resultaat hiervan is dat twee keer btw is geheven: één keer door de Nederlandse Belastingdienst en één keer door de Belgische Belastingdienst.

De provincie Zeeland heeft hierover uitgebreid gesproken met de Nederlandse Belastingdienst. De Nederlandse Belastingdienst is inmiddels in overleg getreden met de Belgische belastingdienst om in deze tot een oplossing te komen. Deze overleggen zijn op dit moment nog gaande. Met inachtneming van de korte verjaringstermijn in België schat de Nederlandse Belastingdienst de kans op teruggaaf van de Belgische btw van de jaren vóór 2020 op dit moment echter gering in. Vrijwel het volledige bedrag van de dubbel betaalde btw ziet toe op de jaren vóór 2020.

De dubbele btw vóór de periode 2020 is in de jaarrekening 2022 als last verwerkt. Deze lasten zijn verantwoord in de exploitatie en niet ten laste van het Natuurpakket Westerschelde gebracht.

Aangezien het op dit moment niet waarschijnlijk lijkt dat de provincie Zeeland de dubbel betaalde btw terug ontvangt, is hiervoor in overeenstemming met het BBV geen vordering verantwoord in de jaarrekening 2022. Desondanks zet de provincie Zeeland zich in om dit bedrag terug te vorderen.

### Conclusie

De lastneming inzake de dubbel betaalde BTW is juist verantwoord in de jaarrekening 2022. In overeenstemming met het BBV is tevens terecht geen vordering verantwoord.

Wij adviseren het College om bij complexe transacties vooraf en tijdig in overleg te treden met de Belastingdienst over de fiscale verwerking. Samenwerking en vooraf met elkaar in gesprek treden over dergelijke transacties is ook het uitgangspunt van horizontaal toezicht, waartoe door de Belastingdienst en provincie Zeeland afspraken over zijn gemaakt.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Herstructurering N.V. Economische Impuls Zeeland en Investeringsfonds Zeeland B.V.

### Kernpunt

De aandeelhouders van N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls) en Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ) onderzoeken momenteel een wijziging in de aandelenstructuur. Doelstelling hierbij is een vereenvoudiging van de juridische structuur. In de beoogde transactie treden de provincie en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) uit IFZ. Dit is de dochterentiteit van Impuls waarin de investeringsactiviteiten zijn ondergebracht.

Tevens is daarbij het doel dat EZK ook aandeelhouder wordt in de moedermaatschappij (Impuls). De juridische structuur wordt hiermee meer in lijn gebracht met de structuur van andere regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Om tot een herstructurering te komen zal naar alle waarschijnlijkheid een aandelentransactie benodigd zijn tussen EZK en de Provincie. Op dit moment worden verschillende opties onderzocht in welke verhouding en onder welke voorwaarden de eventuele aandelentransactie plaats kan vinden.

Deelneming	Aandelenbelang PZ	Waardering ultimo 2022
N.V. Economische Impuls Zeeland	66%	€ 0,1 miljoen
Investeringsfonds Zeeland B.V.	29%	€ 10,3 miljoen

*Waardering kapitaalbelangen in jaarrekening 2022 (kostprijs of lagere marktwaarde)*

Bij een eventuele toekomstige transactie is het belangrijk dat de rechtmatigheid in acht wordt genomen. Daarbij dient te worden vastgesteld dat de marktwaarde van het op te geven belang in IFZ een vergelijkbare waarde vertegenwoordigt als de marktwaarde van het te verkrijgen cq. het toekomstige belang in Impuls.

Op basis van het BBV dienen deelnemingen gewaardeerd te worden tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. De waarde van de transactie kan gevolgen hebben voor de waardering van Impuls in de provinciale jaarrekening. Een eventuele transactie zal naar verwachting leiden tot een hogere waardering op de provinciale balans. Feitelijk wordt met de beoogde transactie een winst gerealiseerd en worden de verkregen aandelen tegen een hogere waarde gewaardeerd. Momenteel is deze waarde niet op de balans zichtbaar en betreft het een stille reserve. Dat betekent ook dat in de toekomst een onderbouwing (marktwaardetoets) van deze waarde belangrijker wordt.

Zowel de aandelentransactie als de toekomstige waardering is een complexe exercitie die blijvend aandacht vraagt van uw organisatie.

### Conclusie

Aangezien de besluitvorming over de aandelentransactie naar verwachting pas in 2023 zal plaatsvinden, heeft deze ontwikkeling nog geen impact op de jaarrekening 2022. Wij vragen aandacht van GS en PS voor deze ontwikkeling en het hogere waarderingsrisico van het belang in Impuls na effectuering van de transactie. We constateren dat de organisatie oog heeft voor de complexiteit van deze transactie en de daarmee samenhangende risico's. De organisatie heeft ons hierin ook proactief betrokken.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

**Kernpunten uit de controle**

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Pilot rechtmatigheidsverantwoording

### Invoering rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2023

Vanaf de jaarrekening 2023 moeten provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen een rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarstukken.

Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het College van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten verantwoording af over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening. Om een rechtmatigheidsverantwoording af te kunnen geven over de naleving van de relevante wet- en regelgeving, dient het College te kunnen steunen op een adequaat functionerend systeem van interne beheersing en -controle. Dit systeem dient ook te waarborgen dat een overzicht kan worden opgesteld van de afwijkingen van rechtmatigheid.

### Pilotjaar

Uw organisatie heeft het jaar 2022 gebruikt als definitieve proef voor de rechtmatigheidsverantwoording. Deze proef heeft als doel het zo goed mogelijk voorbereid te zijn op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Inhoudelijk bestaat de pilot met name uit het uitvoeren van diverse interne controles om de rechtmatigheidsverantwoording te onderbouwen.

### Onze observaties

Wij constateren dat de organisatie zich positief en verder heeft ontwikkeld in de doorgroei naar de rechtmatigheidsverantwoording. Vorig jaar hebben wij diverse aanbevelingen gerapporteerd op het gebied van capaciteit en (inhoudelijke) kennis. De organisatie heeft deze aanbevelingen ter harte genomen en geïnvesteerd in haar verdere ontwikkeling, zowel ten aanzien van capaciteit als inhoudelijke kennis.

Als onderdeel van onze controleaanpak maken wij zoveel mogelijk gebruik van de interne (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden. Hierdoor wordt uw organisatie slechts éénmaal belast met vragen ten aanzien van de controle. Ook in de controle van de jaarrekening 2022 hebben wij gebruik gemaakt van de werkzaamheden van de afdeling (verbijzonderde) interne controle. Deze controlewerkzaamheden waren afgerond alvorens onze controle startte. Dit is een positieve ontwikkeling ten opzichte van voorgaand jaar, toen de organisatie hiertoe tijdst technisch nog niet toe in staat was.

Vanuit onze detailcontroles hebben wij in beperkte mate aanvullende bevindingen ten opzichte van hetgeen door de organisatie is geconstateerd. Bij de controle van de inkoop- en aanbestedingsrechtmatigheid hebben wij wel aanvullende bevindingen. Wij hebben geëvalueerd met de VIC waardoor deze bevindingen niet door (verbijzonderde) interne controle geïdentificeerd zijn. Dit is het gevolg van een verschil in selectiemethodiek. De VIC is voornemens om de diepgaandere selectiemethodiek ook toe te passen als onderdeel van de (verbijzonderde) interne controles 2023.

Daarnaast constateren wij dat de kwaliteit en diepgang van de vastlegging van detailcontroles verbeterd kan worden, bijvoorbeeld bij de controle van de inkoop- en aanbestedingsrechtmatigheid. Betere vastlegging kan ook in de toekomst helpen om meer efficiënt de controles uit te kunnen voeren, daarbij gebruik makend van eerder uitgevoerde controlewerkzaamheden.

### Conclusie

Wij concluderen dat de organisatie zich zichtbaar sterk heeft ontwikkeld in de doorgroei naar de rechtmatigheidsverantwoording. Er is een solide basis aanwezig voor de totstandkoming en de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording door het College.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

**Uw jaarverslag**

Interne beheersing

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Uw jaarverslag en onze observaties



### Informatiewaarde

Uw jaarverslag bestaat uit de programma-verantwoording, de paragrafen en overige informatie. De leesbaarheid kan verbeterd worden door de toelichting in het jaarverslag korter en bondiger te formuleren, bijvoorbeeld door het weglaten van historische informatie indien het niet meer relevant is.

In overeenstemming met de omvang en complexiteit van de provincie bevat het jaarverslag een evenwichtige en uitvoerige analyse van de financiële situatie op de verslagdatum, ontwikkelingen tijdens het boekjaar en inkomsten, alsmede een beschrijving van de risico's en onzekerheden. Daarnaast is in het jaarverslag de verwachte gang van zaken opgenomen.



### Kwaliteit paragrafen

Uw jaarverslag bevat alle paragrafen die op basis van het BBV verplicht zijn gesteld. De opgenomen paragrafen voldoen aan de vereisten op basis van het BBV en bieden veel informatie. De informatie is gestructureerd en overzichtelijk opgenomen in het jaarverslag. Wij beoordelen de kwaliteit van uw paragrafen als goed.



### Jaarverslag voldoet aan het BBV

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is vereist.

Op grond van een wijziging in het BBV bestaat vanaf de jaarrekening 2022 de verplichting om een paragraaf Wet open overheid (Woo) in het jaarverslag op te nemen. Wij hebben vastgesteld dat deze conform de vereisten is opgenomen. Dit was nog niet bekend bij het opstellen van de begroting 2022, waardoor deze paragraaf daar nog niet in was opgenomen.



### Jaarrekening en jaarverslag zijn verenigbaar

Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat op basis van de verkregen kennis bij de jaarrekeningcontrole.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

**Interne beheersing**

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Onze visie op uw interne beheersing

Wij hebben inzicht verkregen in de opzet van de interne beheersomgeving, voor zover relevant voor onze opdracht. Wij hebben in het kader hiervan een nadruk gelegd op de rol van informatietechnologie (IT) en het gebruik ervan door uw organisatie. Het gebruik van IT is van invloed op de manier waarop de informatie die relevant is voor de jaarrekening wordt ingevoerd, verwerkt, onderhouden en gerapporteerd.

Wij hebben dit inzicht gebruikt voor het uitvoeren van een effectieve controle. Wij hebben hierbij de opzet en het bestaan van de IT beoordeeld en op basis daarvan onze algemene auditstrategie, risicobeoordelingen en de opzet van onze controlewerkzaamheden bepaald.

Wij hebben een volledig gegevensgerichte controleaanpak toegepast. Dit betekent dat wij de werking van de (belangrijkste) interne beheersmaatregelen niet hebben getoetst. In onze managementletter 2022, uitgebracht in oktober 2022, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2022 opgenomen. Over het algemeen constateren wij dat de provincie Zeeland onze aanbevelingen en bevindingen voortvarend oppakt.

De directie en het College spreekt de ambitie uit om zich door te blijven ontwikkelen ten aanzien van een effectieve IT-beheersomgeving. Dit blijkt ook uit het feit dat de organisatie in maart 2023 als eerste provincie de ISO 27001-certificering heeft behaald. ISO 27001 is een wereldwijd erkende norm en standaard op het gebied van informatiebeveiliging. Wij gaan met uw organisatie in gesprek in welke mate dit bijdraagt aan een meer systeemgerichte controleaanpak.

## Ons beeld van de IT-omgeving

### Geautomatiseerde gegevensverwerking

Onze controle hebben wij niet primair gericht op het afgeven van een oordeel op de continuïteit en de betrouwbaarheid van uw geautomatiseerde dataverwerking (of onderdelen daarvan). De jaarrekeningcontrolewerkzaamheden hebben ten aanzien van de systemen binnen de reikwijdte van onze controle geen tekortkomingen geïdentificeerd ten aanzien van de continuïteit en de betrouwbaarheid van uw geautomatiseerde gegevensverwerking.

### Herziening controlestandaard 315

In onze managementletter 2022 hebben wij u geïnformeerd over de aanscherping van controlestandaard 315. De aanscherping van deze controlestandaard heeft tot gevolg dat wij meer en diepgaandere werkzaamheden verrichten ten aanzien van de (beheersing van de) IT-omgeving. Onze werkzaamheden zien met name toe op de controle van opzet en bestaan van relevante beheersmaatregelen van de IT-processen 'manage change', 'manage access' en 'manage operations'. Deze werkzaamheden hebben wij uitgevoerd voor de voor de jaarrekening relevante IT-applicaties, zijnde Unit4Financials (financiële administratie), Proactis (inkoop- en factuurverwerking), AFAS (personeels- en salarisadministratie), BNG (bankapplicatie) en P8 (grondadministratie). Op basis van onze werkzaamheden concluderen wij dat de beheersmaatregelen omtrent deze IT-processen niet volledig effectief zijn geïmplementeerd en/of werken.

Vanwege de scherpe vereisten is bij veel van onze controlecliënten sprake van bevindingen in de opzet, bestaan en/of werking van de IT-beheersomgeving. Wij hanteren daarmee in veel gevallen een volledig gegevensgerichte controleaanpak en steunen daarbij niet op de interne IT-beheersomgeving.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

**Interne beheersing**

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

## Controleaanpak rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2022 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2022 aan de provincie Zeeland. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ de totstandkoming van het normenkader en toetsingskader van de provincie;
- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaardencriterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ de kredieten;
- ▶ mutaties in de reserves;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

### Realisatie lasten ten opzichte van gewijzigde begroting

Wij zijn nagegaan of de financiële beheershandelingen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de Provinciale Staten geautoriseerde begroting. De hogere lasten ten aanzien van het programma 'Grote projecten en strategische opgaven' wordt gecompenseerd door hogere baten op hetzelfde programma en taakveld. Wij constateren geen onrechtmatige overschrijdingen op programmaniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

### Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door Provinciale Staten geautoriseerde kredieten. Er zijn geen onrechtmatige kredietoverschrijdingen geconstateerd.

### Mutaties reserves

Voor het overzicht en toelichting op de stortingen en onttrekkingen aan de reserves verwijzen wij naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022. Wij hebben vastgesteld dat de stortingen en onttrekkingen aan de reserves rechtmatig hebben plaatsgevonden.

### Begrotingscriterium

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van Provinciale Staten is gerespecteerd. Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Provincie Staten autoriseert de begroting (en begrotingswijzigingen) en geeft daarmee toestemming voor de uitvoering van het beleid en de daarvoor benodigde middelen. Het is de verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan Provinciale Staten. Door een goede inrichting van de planning-en-controlcyclus zorgt het college van Gedeputeerde Staten ervoor dat de begroting en budgetten worden bewaakt en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan Provinciale Staten, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

## INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

**Interne beheersing**

Fraude

Continuïteit

Bijlagen

### Controleaanpak rechtmatigheid (vervolg)

#### Begrotingscriterium (vervolg)

Indien desondanks budgetten worden overschreden en niet meer gedurende het jaar kunnen worden voorgelegd aan Provinciale Staten, is strikt genomen sprake van een onrechtmatigheid. Deze overschrijdingen hoeven echter niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door Provinciale Staten geformuleerde beleid, deze wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten of kostenoverschrijdingen bij opneideregelingen. Deze overschrijdingen dienen te worden weergegeven in de jaarrekening en kunnen door het vaststellen van de jaarrekening alsnog door Provinciale Staten worden geautoriseerd.

#### Bevindingen ten aanzien van het voorwaarden criterium

Ten aanzien van het voorwaarden criterium hebben wij in onze controle geen bevindingen die meewegen in ons oordeel ten aanzien van getrouwheid en/of rechtmatigheid.

#### Misbruik en oneigenlijk gebruik

In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw provincie heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.

#### Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole

Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.

Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag. Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de provincie Zeeland betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

**Fraude**

Continuïteit

Bijlagen

## Fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving



### Frauderisico's en bevindingen

Voor een beschrijving van de door ons geïdentificeerde frauderisico's, de in respons daarop uitgevoerde werkzaamheden en onze bevindingen verwijzen wij naar de sectie Onze kernpunten uit de controle. Het door ons geïdentificeerde frauderisico betreft mogelijke on eigenlijke beïnvloeding van het jaarrekeningresultaat door het college van Gedeputeerde Staten, zoals beschreven op [pagina 17](#) van dit verslag.



### Signalen en aanwijzingen

Vanuit onze controlewerkzaamheden en besprekingen zijn ons geen signalen voor fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving (met significante impact) bekend geworden.



### Frauderisicobeheersing

Wij hebben bij onze tussentijdse controle vastgesteld dat de afdeling control een brede frauderisicoanalyse heeft opgesteld. Het opstellen van de frauderisicoanalyse is een stap richting fraudebestendigheid. Voor onze observaties verwijzen we volledigheidshalve naar onze managementletter 2022.

Voor een beschrijving van de verantwoordelijkheden van het college van Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en van de accountant ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving verwijzen wij naar bijlage Verplichte communicatie.

## INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

**Continuïteit**

Bijlagen

### Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling gebaseerd op het oordeel van het college dat de provincie haar activiteiten in de voorzienbare toekomst zal voortzetten en aan haar verplichtingen kan blijven voldoen.

Als accountant moeten wij oordelen of we het eens zijn met de continuïteitsveronderstelling, de toelichtingen adequaat zijn en of er eventueel sprake is van gebeurtenissen of omstandigheden van materieel belang, die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de provincie om haar continuïteit te handhaven.

Als uitgangspunt van onze oordeelsvorming hebben wij van het college de onderbouwing opgevraagd van haar beoordeling omtrent de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven inclusief een afweging over het al dan niet aanwezig zijn van een situatie van materiële onzekerheid (management assessment).

De beoordeling (van het management) is gebaseerd op uitgangspunten en verwachtingen of aannames over toekomstige ontwikkelingen. Alhoewel de verslaggevingsregels geen harde afgrenzing bevatten van de in ogenschouw te nemen periode hanteren we als minimaal te beoordelen periode een jaar na het opmaken van de jaarrekening, welke meestal samenvalt met de datum van onze controleverklaring.

Op basis van onze werkzaamheden en de verkregen informatie concluderen wij, als accountant, dat het hanteren van de continuïteitsveronderstelling door het management in de gegeven omstandigheden passend is, de toelichtingen adequaat zijn en dat geen sprake is van materiële onzekerheid. Onze beoordelingsperiode betreft een periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van de controleverklaring.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

Managementsamenvatting

Kernpunten uit de controle

Uw jaarverslag

Interne beheersing

Fraude

**Continuïteit**

Bijlagen

## Nieuwe controleverklaring

Met ingang van het boekjaar 2022 rapporteren wij als gevolg van de aanpassing van de Nederlandse controlestandaard 700 in onze controleverklaring over de onderkende risico's voor continuïteit en fraude en hoe wij daaraan in de controle opvolging hebben gegeven. Concreet betekent dit dat in de controleverklaring twee secties zijn toegevoegd, namelijk "Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling" en "Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's".

Gezien het belang van deze onderwerpen hebben wij van het college een frauderisicoanalyse gekregen. Tevens hebben wij ter onderbouwing van de continuïteit een analyse ontvangen inzake de afweging of risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel zijn op te vangen.

### Onze controleaanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

In deze sectie hebben wij toegelicht of wij wel of niet feiten en omstandigheden hebben onderkend die aanleiding geven te veronderstellen dat er een risico is dat risico's niet vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel zijn op te vangen. Aanvullend hebben wij beschreven welke werkzaamheden wij hebben verricht met betrekking tot uw conclusie dat de continuïteitsveronderstelling kan worden gehanteerd. Onderdeel van onze werkzaamheden is geweest het beoordelen van uw toelichting van de onzekerheden, de feiten en omstandigheden en de maatregelen die getroffen zijn om eventuele risico's die niet vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel zijn op te vangen te mitigeren.

### Onze controleaanpak met betrekking tot frauderisico's

Op basis van onze risicoanalyse en de frauderisicoanalyse zoals ontvangen van het management hebben wij het volgende frauderisico opgenomen:

- Risico op het bewust doorschuiven van de voor het boekjaar door Provinciale Staten beschikbaar gestelde, maar door de provincie niet bestede, budgetten naar het volgend boekjaar door het college van Gedeputeerde Staten (doorbreking van interne beheersmaatregelen door management).

Gezien het belang van deze risico's hebben wij u gevraagd een adequate toelichting op te nemen hoe u deze risico's beheerst en wat de mogelijke impact van deze risico's is op onder de meer de realisatie van uw doelstellingen, het naleven van wet- en regelgeving en de financiële positie van uw organisatie.

Ons uitgangspunt is geweest dat de mate van detail en omvang van de beschrijving van de onderkende risico's en werkzaamheden evenredig is met het belang van deze risico's en de mate waarin daaraan door ons aandacht is besteed in de controle.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

Bijlagen

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

**Bijlagen**

**Controleverschillen**

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

## Bijlage: Controleverschillen

### Materialiteit

Onze controle is gericht op het ontdekken van materiële fouten in de financiële verantwoording. Via de controleverklaring geven we aan dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft, hetgeen inhoudt dat wij een redelijke mate van zekerheid hebben dat de jaarrekening geen materiële fouten bevat.

Wij hebben een materialiteit gehanteerd van € 3,5 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op 1% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves (€ 356,3 miljoen). Wij hebben 1% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves als grondslag genomen, omdat op grond van artikel 2 lid 1 van het Besluit accountantscontrole decentrale

overheden (BADO) de goedkeuringstolerantie voor de oordeelsvorming over de jaarrekening gesteld dient te worden op 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves.

Tijdens onze controle hebben wij verschillen tussen bedragen, classificaties, presentatie en toelichtingen vastgesteld. Dit kan betrekking hebben op:

- ▶ de waardering of presentatie van posten van de jaarrekening;
- ▶ zoals ze naar onze mening moeten worden gewaardeerd of gepresenteerd in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

### Gecorrigeerde controleverschillen

Beschrijving van het controleverschil	Bedrag (impact op resultaat)	Effect van deze bevinding op de evaluatie van de interne beheersomgeving	Referentie in dit verslag
Kapitaalbelang WSF onjuist gewaardeerd	€ 424.000		<a href="#">Pagina 13</a>
Agioستorting in IFZ ten onrechte niet geactiveerd	€ 275.000		<a href="#">Pagina 14</a>
Subsidielasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies onjuist verantwoord	€ 1.014.000	Wij hebben beoordeeld in hoeverre deze gecorrigeerde controleverschillen voortvloeien uit een tekortkoming in de interne beheersomgeving. Wij hebben hierbij geen significante tekortkomingen vastgesteld in het financiële afsluitingsproces.	<a href="#">Pagina 8, 9</a>
Bestemmingsreserve meerjarige subsidies onvolledig	€ 438.000		<a href="#">Pagina 9</a>
Onvolledige lastneming als gevolg van onjuiste afgrenzing kosten (inkoopfacturen)	€ 213.000		n.v.t.
Diverse reclassificaties, aanpassingen in de SiSa-bijlage en overige tekstuele aanpassingen	Diverse		n.v.t.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

**Bijlagen**

**Controleverschillen**

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

## Bijlage: Controleverschillen

### Ongecorrigeerde controleverschillen

Wij hebben de ongecorrigeerde controleverschillen met het college van Gedeputeerde Staten besproken. Wij zijn van mening dat alle verschillen door het college zouden moeten worden aangepast.

De ongecorrigeerde controleverschillen zien volledig toe op financiële rechtmatigheidsfouten. Deze kunnen gezien hun aard niet worden gecorrigeerd door het college.

Wij kunnen ons echter vinden in het standpunt van het management om deze niet aan te passen, gezien deze bedragen niet van materieel belang zijn voor het getrouwe beeld van de jaarrekening of niet gecorrigeerd kunnen worden (in het geval van financiële rechtmatigheidsfouten).

De overwogen kwalitatieve factoren zijn:

- ▶ het effect op het resultaat voor en na bestemming;
- ▶ het effect op de balansposten, inclusief het eigen vermogen;
- ▶ het effect op significante toelichtingen, individuele items, subtotaal of totaal in de jaarrekening.

Beschrijving van het controleverschil	Bedrag	Effect van deze bevinding op de evaluatie van de interne beheersomgeving	Referentie in dit verslag
Onrechtmatige inkopen (niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsrichtlijnen ingekocht)	€ 634.000	Wij hebben beoordeeld in hoeverre dit controleverschil voortvloeit uit een tekortkoming in de interne beheersomgeving. Wij hebben geen significante tekortkomingen vastgesteld in het financiële afsluitingsproces.	<a href="#">Pagina 10</a>

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

## Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

### Bijlage: Wij zijn onafhankelijk

Hierbij brengen wij u schriftelijk verslag uit over onze onafhankelijkheid en vergoedingsgerelateerde onderwerpen krachtens het beleid van provincie Zeeland inzake de onafhankelijkheid van de accountant, de Nederlandse en internationale controlestandaarden evenals de toepasselijke Nederlandse wet- en regelgeving inzake onafhankelijkheid. Deze rapportage heeft betrekking op Ernst & Young Accountants LLP, de overige EY-netwerkfirma's in Nederland en andere landen (gezamenlijk: "EY" of "wij").

#### Dienstverlening

Wij hebben geen andere opdrachten verricht dan de controle van de jaarrekening 2022. Deze dienstverlening heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de opdrachtbrief gedateerd op 1 september 2022.

#### Langdurige betrokkenheid

Er is geen sprake van langdurige betrokkenheid van betrokken teamleden die op grond van de onafhankelijkheidsregels niet is toegestaan.

#### Financiële relaties

Financiële relaties kunnen betrekking hebben op relaties van EY als onderneming met provincie Zeeland, evenals relaties van individuen (persoonlijke onafhankelijkheid). Daarom voert EY werkzaamheden uit in Nederland en op onze buitenlandse locaties om vast te stellen of een covered person met betrekking tot provincie Zeeland of een EY-lidfirma

verboden financiële regelingen heeft met provincie Zeeland. Er zijn geen bevindingen geconstateerd tijdens de audit- en engagementperiode.

#### Andere onafhankelijkheidskwesties

Andere onafhankelijkheidskwesties kunnen bestaan uit:

- ▶ Zakelijke relaties
- ▶ Werkrelaties
- ▶ Andere persoonlijke relaties
- ▶ Geschenken en gastvrijheid
- ▶ Juridische procedures

Wij zijn niet op de hoogte van dergelijke kwesties die redelijkerwijs van invloed geacht kunnen worden te zijn op onze onafhankelijkheid met betrekking tot provincie Zeeland.

#### Gebruik van niet-EY-accountants en externe specialisten

Wij hebben bij de uitvoering van onze controle geen gebruik gemaakt van niet-EY-accountants of externe specialisten.

#### Onafhankelijkheidsverklaring

Wij kunnen u bevestigen dat drs. M.H. (Marita) de Hair, in haar functie als externe accountant, Ernst & Young Accountants LLP, haar netwerkfirma's en haar partners, (senior) managers en overige teamleden, die de wettelijke controle uitvoeren, onafhankelijk zijn van provincie Zeeland.

## INHOUD

Aanbiedingsbrief

### Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

**Verbonden partijen**

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

### Bijlage: Verbonden partijen

Ten aanzien van de verbonden partijen van de provincie Zeeland hebben wij vastgesteld dat:

- ▶ de (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en de paragraaf Verbonden partijen;
- ▶ geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen die indicaties geven voor fraude;
- ▶ geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

#### **Naleving notitie verbonden partijen commissie BBV**

In oktober 2016 heeft de commissie BBV haar notitie inzake verbonden partijen herzien. In deze notitie gaat de commissie BBV onder meer in op de definitie van verbonden partijen, de begrotings- en verslaggevingsvoorschriften voor verbonden partijen, rechtmatigheid en bestuur en toezicht.

Op grond van deze verslaggevingsvoorschriften dient in de paragraaf Verbonden partijen onder meer de (verwachte) omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en einde van het begrotingsjaar te worden opgenomen, alsmede de (verwachte) omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

In de paragraaf Verbonden partijen in de jaarrekening 2022 heeft de provincie Zeeland hiervoor – in lijn met de notitie verbonden partijen – een schatting aangehouden. Deze schatting is door de provincie Zeeland daarnaast toereikend toegelicht in de paragraaf verbonden partijen. Wij kunnen ons hierin vinden.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

## Bijlage: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, die informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2022 is gevoerd.

Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de resterend beschikbare weerstandscapaciteit over de afgelopen jaren:

Weerstandsvermogen (bedragen x € miljoen)	Jaarverslag 2022	Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2020
Beschikbare capaciteit (A)	56,5	40,9	33,5
Benodigde capaciteit (B)	7,1	5,5	5,1
Ratio weerstandsvermogen	8,0	7,4	6,6
Weerstandsvermogen (A-B)	49,4	35,4	28,4

De ratio tussen de beschikbaar en benodigde weerstandscapaciteit bedraagt ultimo 2022 8,0. Hiermee kwalificeert de ratio (op basis van de interne nota weerstandsvermogen en risicobeheersing) als uitstekend (vorig jaar: uitstekend). De toename van dit ratio wordt onder andere verklaard door de stijging van de omvang van de algemene reserve.

Voor onze beoordeling van de kwaliteit van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing verwijzen we naar [pagina 23](#) van dit verslag.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

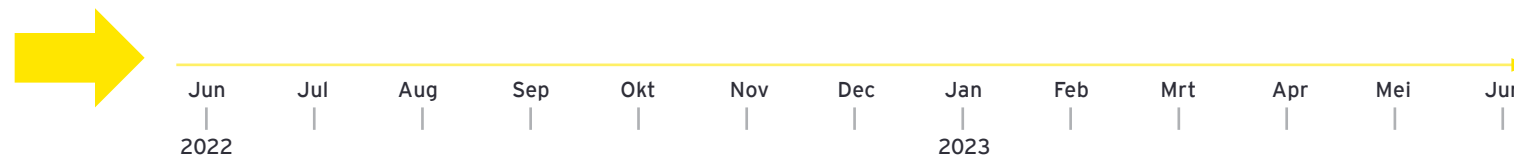
Weerstandscapaciteit

## Communicatie

Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

### Bijlage: Communicatie met de auditcommissie en het management



**Gedurende het jaar hebben wij de volgende besprekingen gehad met (een afvaardiging van) het directieboard (DB), Gedeputeerde Staten (GS) en de Audit Commissie (AC):**

- ▶ 7 oktober 2022 (DB): tijdens deze bespreking is de controleaanpak en managementletter doorgenomen.
- ▶ 12 oktober 2022 (GS): tijdens deze bespreking is de controleaanpak en managementletter doorgenomen.
- ▶ 9 december 2022 (AC): tijdens deze bespreking is de controleaanpak en managementletter doorgenomen.
- ▶ 12 april 2023 (DB): tijdens deze bespreking is het accountantsverslag doorgenomen.
- ▶ 18 april 2023 (GS): tijdens deze bespreking is het accountantsverslag doorgenomen.
- ▶ 1 juni 2023 (AC): tijdens deze bespreking nemen wij het het accountantsverslag met de Audit Commissie door.

Naast deze contactmomenten hebben wij gedurende het gehele controleproces (augustus 2022 tot en met april 2023) intensief contact gehad met de ambtelijke organisatie van de provincie Zeeland.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

## Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

### Bijlage: Verplichte communicatie [EU verordening 537/2014]

Onderwerp	Onze opmerkingen
Verklaring van onafhankelijkheid	Zie bijlage Onafhankelijkheid
Belangrijkste bij de controle betrokken controle partners	Zie bijlage Onafhankelijkheid
Gebruikmaken andere accountants en/of externe deskundigen	Zie bijlage Onafhankelijkheid
Communicatie	Zie bijlage Communicatie
Controleaanpak, timing van de controle, geïdentificeerde risico's en eventuele wijzigingen hierin	Onze controleaanpak, timing van de controle en geïdentificeerde risico's zijn consistent met hetgeen in de managementletter (d.d. 18 oktober 2022) is gecommuniceerd.
Controleaanpak balans- en exploitatieposten	We hebben conform voorgaand jaar een gegevensgerichte aanpak gehanteerd voor alle balans en exploitatieposten.
Materialiteit	Zie bijlage Controleverschillen
Toelichting en documentatie	Door het management zijn ons alle vereiste toelichtingen en documenten verstrekt.
Relevante zaken voor onze beoordeling van afweging van het College van Gedeputeerde Staten of de provincie de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op kan vangen	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen serieuze bedreiging geïdentificeerd van de mogelijkheid van de provincie om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Wij verwijzen naar de bijlage 'Weerstandsvormogen en risicobeheersing' voor een nadere toelichting.
Eventuele significante tekortkomingen in het interne financiële controlesysteem	Wij hebben geen significante tekortkomingen in het interne financiële controlesysteem geconstateerd.
Niet-naleving of vermoedelijke niet-naleving van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen	Wij hebben geen niet-naleving van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen geconstateerd, anders dan reeds in dit verslag toegelicht als zijnde financiële rechtmatigheidsfouten).

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

## Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

### Bijlage: Verplichte communicatie [EU verordening 537/2014]

Onderwerp	Onze opmerkingen
Significante kwesties, zoals besproken met het management, met betrekking tot onze benoeming of continuering	Niet van toepassing
Significante moeilijkheden die tijdens de wettelijke controle zijn ondervonden, significante kwesties die voortvloeien uit de wettelijke controle en die zijn besproken, of waarover is gecorrespondeerd, met het management; en andere kwesties die voortvloeien uit de wettelijke controle en die, naar het professionele oordeel van de auditor, van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslagleggingsproces	Niet van toepassing
Significante problemen in de omgang met het management tijdens de controle	Niet van toepassing
Significante verslaggevingsrichtlijnen, inclusief kwalitatieve aspecten en onze beoordeling van toelichtingen door het management	Naar onze mening zijn de verslaggevingsrichtlijnen acceptabel en consistent toegepast. Tevens zijn de transacties in de juiste periode verantwoord en op juiste wijze toegelicht.
Zijn materiële alternatieven voor in verslaggevingsrichtlijnen besproken met het management	Niet van toepassing
Significante schattingen, inclusief onze conclusie over de redelijkheid	Wij hebben geen bevindingen te rapporteren.
Significante ongebruikelijke transacties	Op basis van onze controle hebben wij geen significante ongebruikelijke transacties geïdentificeerd, welke zich buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van de provincie Zeeland bevinden.
Complexe zaken waarvoor consultatie buiten het controleteam nodig is	Niet van toepassing

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

## Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

### Bijlage: Verplichte communicatie

Onderwerp	Onze opmerkingen
Gecorrigeerde onjuistheden/afwijkingen met betrekking tot rekeningen en openbaarmakingen	Zie bijlage Controleverschillen
Niet-gecorrigeerde onjuistheden/afwijkingen met betrekking tot rekeningen en openbaarmakingen die door het management als immaterieel worden beschouwd	Zie bijlage Controleverschillen
Fraude en niet-naleven van de wet- en regelgeving	Zie bijlage Fraude
Voorafgaande goedkeuring van diensten door de auditcommissie	Niet van toepassing, geen aanvullende dienstverlening.
Schriftelijke bevestiging van het College van Gedeputeerde Staten	Wij hebben het College van Gedeputeerde Staten gevraagd om een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (letter of representation). Deze hebben wij op 18 april 2023 ontvangen. Er zijn geen aanvullingen opgenomen ten opzichte van de standaardtekst.

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

## Verplichte communicatie

SiSa-bijlage

### Bijlage: Verplichte communicatie

#### De verantwoordelijkheden van de accountant

##### Verantwoordelijkheden ten aanzien van de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening voor 2022 van provincie Zeeland gecontroleerd. Het is de verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving, zijnde het BBV. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de jaarrekening te verstrekken.

Onze controle is verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het 'Protocol accountantscontrole 2021-2025' dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 12 november 2021 en de Regeling Wet normering topinkomens (WNT) 2022.

De aard van onze opdracht is nader uiteengezet in onze opdrachtbevestiging d.d. (d.d. 1 september 2022). Het tijdsplan van onze werkzaamheden is opgenomen in onze managementletter (d.d. 18 oktober 2022).

Provincie Zeeland heeft volledige medewerking verleend en heeft ons alle gevraagde toelichtingen en documenten verstrekt.

##### Verantwoordelijkheden ten aanzien van fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude en het naleven van wet- en regelgeving (hierna onregelmatigheden) berust zowel bij zowel bij Provinciale Staten als bij het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland. Het is van belang dat het college van Gedeputeerde Staten, onder toezicht van Provinciale Staten, sterk de nadruk legt op het voorkomen van fraude en onregelmatigheden. Hierdoor kunnen de gelegenheden tot het plegen van fraude en onregelmatigheden afnemen, alsmede op het ontmoedigen daarvan, waardoor personen ervan kunnen worden weerhouden om fraude en onregelmatigheden te plegen omwille van de waarschijnlijkheid dat die wordt ontdekt en bestraft.

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten, fraude (Standaard 240) of non-compliance (Standaard 250) bevat. Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt. Zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden. Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 en 250 vereiste werkzaamheden, zoals het identificeren van risico's, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude. Het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.



# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

## SiSa-bijlage

### Bijlage: SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw provincie samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2022	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro	Toelichting fout/onzekerheid
C13	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	Geen	-	Niet van toepassing
C26	Culturele voorzieningen provincies (tranche 1+2)	Geen	-	Niet van toepassing
C41	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw	Geen	-	Niet van toepassing
C48	Regeling specifieke uitkeringen Wind in de Zeilen	Geen	-	Niet van toepassing
C59	Kwalitatief hoogwaardige en duurzame woon- en leefomgeving in NOVI-gebieden	Geen	-	Niet van toepassing
C75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	Geen	-	Niet van toepassing
C81	Specifieke uitkering aan provincies ten behoeve van de financiering van (tijdelijke) capaciteit of externe expertise voor het opstellen en uitvoeren van de woondeals	Geen	-	Niet van toepassing
C86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Geen	-	Niet van toepassing
C210	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Geen	-	Niet van toepassing
D13	Regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Geen	-	Niet van toepassing
D21	Specifieke uitkering impuls jongerencultuur	Geen	-	Niet van toepassing

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

**Bijlagen**

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

**SiSa-bijlage**

## Bijlage: SiSa-bijlage

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2022	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro	Toelichting fout/onzekerheid
E10	Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes	Geen	-	Niet van toepassing
E12	Regeling specifieke uitkering N-wegen	Geen	-	Niet van toepassing
E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Geen	-	Niet van toepassing
E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	Geen	-	Niet van toepassing
E52	Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021	Geen	-	Niet van toepassing (1)
E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Geen	-	Niet van toepassing
E56	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Geen	-	Niet van toepassing
E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Geen	-	Niet van toepassing
E80	Onderzoek PFAS Westerschelde	Geen	-	Niet van toepassing
E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Geen	-	Niet van toepassing
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Geen	-	Niet van toepassing
E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstallaties	Geen	-	Niet van toepassing
E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	Geen	-	Niet van toepassing

(1): De provincie Zeeland heeft in overeenstemming met de 'SiSa Invulwijzer 2022' d.d. 13 januari 2023 de indicatoren voor deze specifieke uitkering in de SiSa-bijlage om concurrentiegevoelige redenen met nihil ingevuld. De provincie dient de gegevens per concessie in overeenstemming met de in de invulwijzer opgenomen procedure separaat aan te leveren bij het CBS en IenW

# INHOUD

Aanbiedingsbrief

## Bijlagen

Controleverschillen

Onafhankelijkheid

Verbonden partijen

Weerstandscapaciteit

Communicatie

Verplichte communicatie

## SiSa-bijlage

### Bijlage: SiSa-bijlage

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2022	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro	Toelichting fout/onzekerheid
F11	Regeling specifieke uitkering MKB Deals	Geen	-	Niet van toepassing
F12	Enmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023	Geen	-	Niet van toepassing
F14	Regeling specifieke uitkering MIT 2021	Geen	-	Niet van toepassing
L8	Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden	Geen	-	Niet van toepassing
L16	Enmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma natuur	Geen	-	Niet van toepassing
L24	Regeling specifieke uitkering voorbereidingskosten landelijk gebied, versnellingsvoorstellen en PAS-melders	Geen	-	Niet van toepassing

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: goedkeurend

Strekking controleverklaring getrouwheid: goedkeurend